

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə daşınması
Qaydalarının təsdiq edilməsi haqqında

Qərar № 10

Bakı şəhəri, 27 yanvar 2000-ci il

«Nəqliyyat haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1999-cu il 27 iyul tarixli 165 nömrəli Fərmanının icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır**:

1. «Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə daşınması Qaydaları» təsdiq edilsin (əlavə olunur).
2. Bu Qərar imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

A.RASI-ZADƏ

«Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu»nda dərc edilmişdir (31 yanvar 2000-ci il, № 1, maddə 80) («VneshExpertService» LLC).

13 sentyabr 2000-ci il tarixli, 169 nömrəli; 12 avqust 2002-ci il tarixli, 133 nömrəli; 7 noyabr 2002-ci il tarixli, 173 nömrəli; 13 sentyabr 2006-cı il tarixli, 207 nömrəli; 8 fevral 2008-ci il tarixli, 35 nömrəli; 20 avqust 2010-cu il tarixli, 155 nömrəli Qərarlara əsasən əlavələrlə («VneshExpertService» LLC).

*Azərbaycan
Respublikası
Nazirlər Kabinetinin
2000-ci il 27 yanvar
tarixli,
10 nömrəli qərarı ilə
təsdiq edilmişdir.*

Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə daşınması
Qaydaları

I. Ümumi müddəalar

1.1. Bu Qaydalar Azərbaycan Respublikası ərazisində avtomobil nəqliyyatı vasitələri ilə təhlükəli yüklərin¹ daşınmasında təhlükəsizliyin təmin edilməsi üzrə əsas tələbləri müəyyən edir.

1.2. Bu Qaydalar xüsusi tələblə və təlimatla daşınan hərbi təyinatlı maddə və məmulatlara, eləcə də, «təhlükəli yüklərin sinifləri təsnifatı təhlükəli nişanları»nda nəzərdə tutulmuş 9.2 sinifaltına² aid məmulatların, həmçinin məhdud miqdarda təhlükəli maddə və məmulatların (güclü təsirə malik zəhərləyici və partlayıcı maddə və məmulatlar istisna olmaqla) daşınmasına aid edilmir.

Bir avtomobil nəqliyyatı vasitəsi ilə³ məhdud miqdarda təhlükəli maddə və məmulat təhlükəsiz yük kimi daşına bilər. Bu zaman həmin təhlükəli maddə və məmulatın miqdarı «Təhlükəli yüklərin quru yollar ilə beynəlxalq daşımaları haqqında» Avropa Sazişinin (DOPOQ) müddəaları⁴, həmçinin digər müvafiq normativ sənədlərin tələbləri əsasında təsbit edilir və müəyyən növ təhlükəli yüklərin daşınması şərtlərində qeyd olunur (əlavə 3).

Məhdud miqdarda təhlükəli maddə və məmulatın daşınması zamanı onların qabları, qablaşdırılması, qabların nişanlanması və s. üzrə müvafiq tələblərə əməl edilməlidir. Məhdud miqdarda təhlükəli maddə və məmulatları daşıyan nəqliyyat vasitələrində bu Qaydalarda nəzərdə tutulan digər təhlükəli yüklər daşınmamalıdır.

~~1.3. Mülkiyyət və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq, hüquqi şəxslər, habelə hüquqi şəxs yaratmadan sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki şəxslər təhlükəli yüklərin daşınması üzrə fəaliyyət növünə Dövlət Sənayedə İşlərin Təhlükəsiz Görülməsinə Nəzarət və Dağ Mədən Nəzarəti Komitəsindən (Dövlətdağmədən texnəzarət Komitəsi) xüsusi razılıq (lisenziya) almalıdırlar.~~

1.4. *Təhlükəli yüklərin quru yollar ilə beynəlxalq daşımaları haqqında» Avropa Sazişinin (DOPOQ) müddəaları* eləcə də digər normativ aktlar əsasında işlənib hazırlanmış, müəyyən növ və qrupdan olan təhlükəli yüklərin təhlükəsiz daşınma şərtləri Azərbaycan Respublikasının *Fövqəladə Hallar Nazirliyi* ilə razılaşdırılmaqla, onları istehsal edən (göndərən) və ya qəbul edən dövlət, qeyri-dövlət orqanları və hüquqi şəxslər tərəfindən təsdiq edilir.

Təhlükəli yüklərin daşınma şərtləri yüklərin daşınmasını həyata keçirən dövlət, qeyri-dövlət orqanları və hüquqi şəxslər tərəfindən hazırlandığı təqdirdə istehsalçı ilə (yükü göndərən)⁵ razılaşdırılır.

Güclü təsirə malik zəhərləyici və partlayıcı, eləcə də xüsusi aktivliyi $7,4 \times 10^3 \text{ Bk.kq}^{-1}$, yaxud $0,002 \text{ mk.Ki.q}^{-1}$ -dən artıq olan radioaktiv maddələrin təhlükəsiz daşınma şərtləri Azərbaycan Respublikasının *Fövqəladə Hallar Nazirliyi* və Daxili İşlər Nazirliyinin Dövlət Yol Polisi İdarəsi (DİN DYPI) ilə, partlayıcı materiallar və güclü təsirə malik zəhərləyici maddələrin təhlükəsiz daşınma şərtləri isə Azərbaycan Respublikası *Fövqəladə Hallar Nazirliyinin* müvafiq sənaye sahələri üzrə orqanları və DİN-in İctimai Təhlükəsizlik İdarəsi ilə razılaşdırılır.

1.5. Təhlükəli yüklərin boş qabları əmtəə-nəqliyyat sənədlərində qabları təmizləyən təşkilatın «Qab təmizlənilib, təhlükəsizdir» qeydi olduqda təhlükəsiz yük kimi ümumi

əsaslarla, həmin qeyd olmadıqda isə onlarda olmuş təhlükəli yüklərin daşınma şərtlərinə uyğun daşınır.

1.6. Avtomobil nəqliyyatı vasitələri ilə təhlükəli yüklərin daşındığı qablar, maddə və məmulatlar istehsalçılar və ya onları göndərən tərəfindən nişanlanır və dövlət standartları ilə müəyyən olunmuş qaydada təhlükə nişanları ilə təchiz edirlər.

1.7. Bəzi təhlükəli yüklərin daşınması üçün yükü göndərən və ya qəbul edən tərəfindən təhlükəsiz daşınma şərtlərində nəzərdə tutulduğu hallarda məsul şəxs və mühafizə təyin edilir.

1.8. Təhlükəli yüklərin daşınması zamanı baş vermiş qəza hadisələri barədə ilkin təcili məlumatı Daxili İşlər Nazirliyinə və *Fövqəladə Hallar Nazirliyinə* yük göndərən və yaxud alan təşkilat verməlidir.

1.9. Təhlükəli yük daşıyan avtomobil sürücüsü, ixtisaslaşdırılmış təhsil kurslarında DYP və *Fövqəladə Hallar Nazirliyi* ilə razılaşdırılmış proqram əsasında xüsusi hazırlıqdan keçdikdən sonra avtomobili idarə etməyə buraxılır.

1.10. Təhlükəli yüklərin daşınmasında nəqliyyat vahidi kimi istifadə edilən avtonəqliyyat vasitəsi və qoşqularının növü və dərəcəsi asılı olaraq müəyyən olunmuş texniki şərtlər Beynəlxalq (*DOPOQ*) standartların tələblərinə uyğun olmalıdır.

1.11. Xarici ölkələrdən radioaktiv və toksik tullantıların saxlanmaq və basdırılmaq üçün Azərbaycan ərazisinə daşınmasına və *ölkə ərazisindən tranzit yolu ilə aparılmasına* yol verilmir.

II. Təhlükəli yüklərin daşınma marşrutlarının müəyyən edilməsi və razılaşdırılması qaydaları

2.1. Təhlükəli yüklərin daşınma marşrutunun müəyyən edilməsi Azərbaycan Respublikasının *Fövqəladə Hallar Nazirliyi* və DYP ilə razılaşdırılması həmin yükləri daşıyan avtonəqliyyat müəssisələri və ya sənaye müəssisələrinin (hüquqi şəxslərin) avtonəqliyyat təsərrüfatları və fiziki şəxslər tərəfindən həyata keçirilir:

2.2. Daşınma marşrutu müəyyən edilərkən aşağıdakılar nəzərdə tutulmalıdır:

a) daşınma marşrutunun mümkün qədər yaşayış məntəqələrindən, eləcə də sənaye obyektlərinin, istirahət zonalarının, təbii qoruqların və memarlıq abidələrinin yaxınlığından keçməməsi;

b) təhlükəli yüklər iri yaşayış məntəqələrindən daşındığı təqdirdə marşrutun mədəni-maarif, tədris, məktəbəqədər tərbiyə və müalicə müəssisələrindən mümkün qədər aralı keçməsi.

2.3. Təhlükəli yüklərin daşınma marşrutları onların daşınmasını həyata keçirən avtonəqliyyat müəssisələrinin yerləşdiyi ərazi üzrə və yaxud həmin nəqliyyat vasitələrinin müvəqqəti qeydiyyatı alındığı nəzarət orqanları tərəfindən aşağıda göstərilən qaydada:

a) yüklərin daşınma marşrutu rayon tərkibinə daxil olan şəhər hüdudundan keçdikdə rayon icra hakimiyyəti, DYP və *Fövqəladə Hallar Nazirliyinin* təhlükəli yüklərin daşınmasına nəzarət müfəttişliyi ilə;

b) yüklərin daşınma marşrutu respublika əhəmiyyətli şəhər hüdudlarından keçdikdə şəhər icra hakimiyyəti, DYP və *Fövqəladə Hallar Nazirliyinin* təhlükəli yüklərin daşınmasına nəzarət müfəttişliyi ilə;

c) marşrut Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazisindən keçdikdə Muxtar Respublikanın DYP və *Fövqəladə Hallar Nazirliyinin* Naxçıvan üzrə bölgə müfəttişliyi ilə;

ç) marşrut Respublikanın magistral avtomobil yollarından keçdikdə Azərbaycan Respublikası DİN-in YPD İdarəsi və *Fövqəladə Hallar Nazirliyi* ilə razılaşdırılır.

2.4. Təhlükəli maddə və məmulatların daşınma marşrutlarının razılaşdırılması üçün avtonəqliyyat müəssisələri onların daşınmasına ən azı 10 gün qalmış DYP-yə aşağıdakı sənədləri təqdim edir:

a) ~~Dövlət dağmədəntexnəzarət Komitəsindən təhlükəli yüklərin daşınması ilə əlaqədar fəaliyyət növlərinin həyata keçirilməsi üçün alınmış xüsusi razılığın (lisenziyanın surəti);~~

b) Azərbaycan Respublikası DİN-in qüvvədə olan müvafiq normativ aktlarına uyğun olaraq daxili işlər orqanlarının icazəsi;

c) təhlükəli yükün Azərbaycan Respublikasının *Fövqəladə Hallar Nazirliyi* tərəfindən razılaşdırılmış daşınma marşrutu blankı (4 nömrəli əlavə);

ç) nəqliyyat vasitələrinin təhlükəli yüklərin daşınmasına buraxılması haqqında *Fövqəladə Hallar Nazirliyinin* müvafiq orqanı tərəfindən verilmiş şəhadətnamənin surəti (5 nömrəli əlavə).

Daşınma marşrutu xarici dövlətlərin ərazilərindən keçdiyi halda, bu Qaydaların tələbləri ilə yanaşı, xarici dövlətlərin hakimiyyət orqanları tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada, onların müvafiq nəzarət orqanları ilə razılaşdırılmış marşrut barədə Azərbaycan Respublikasının *Fövqəladə Hallar Nazirliyinə* və DİN-in DYP İdarəsinə əlavə sənəd təqdim edilir.

2.5. Təhlükəli yüklərin daşınmasını həyata keçirən avtonəqliyyat müəssisələri daşınma marşrutunun təsdiq edilməsi üçün DYP-yə və *Fövqəladə Hallar Nazirliyinə* bu Qaydaların 6 nömrəli əlavəsində verilmiş siyahıya uyğun olaraq məlumatlar təqdim edir.

2.6. DYP və *Fövqəladə Hallar Nazirliyi* həmin məlumatları aldıqdan sonra 10 gün ərzində daşınma marşrutunu razılaşdıraraq avtonəqliyyat müəssisəsinə qaytarır (6 nömrəli əlavə).

2.7. Avtonəqliyyat müəssisəsi təsdiq edilmiş məlumatlar əsasında 4 nüsxədən ibarət daşınma marşrutu tərtib edir və onu razılaşdırmaq üçün digər sənədlərlə birlikdə müvafiq DYP İdarəsinə və *Fövqəladə Hallar Nazirliyinin* təhlükəli yüklərin daşınmasına nəzarət edən müfəttişliyinə təqdim edir. Razılaşdırılan marşrutun etibarlılıq müddəti 12 aydan çox olmamalıdır.

2.8. Daşınma marşrutunun birinci nüsxəsi DYP-də, ikinci nüsxəsi *Fövqəladə Hallar Nazirliyinin* təhlükəli yüklərin daşınmasına nəzarət edən müfəttişliyində, üçüncü nüsxəsi avtonəqliyyat müəssisəsində saxlanır, dördüncü nüsxəsi daşınmaya məsul şəxsə, o olmadıqda isə sürücüyə verilir.

2.9. Daşınma marşrutunun dəyişdirilməsi zəruri olduqda avtonəqliyyat müəssisəsi yeni marşrutu əvvəlki marşrutu təsdiq etmiş DYP və *Fövqəladə Hallar Nazirliyi* ilə təkrar razılaşıdır.

2.10. Razılaşdırılması tələb olunmayan marşrutlar üçün marşrut vərəqəsi 2 nüsxədən ibarət tərtib edilir, birinci nüsxə avtonəqliyyat müəssisəsində saxlanır, ikinci nüsxə daşınmaya məsul olan hüquqi və fiziki şəxsə, onlar olmadıqda isə sürücüyə verilir.

2.11. Təbii fəlakətlər, bədbəxt hadisələr və s. zamanı qəza-bərpa işlərinin icrası üçün məhdud miqdarda partlayıcı maddə və məmulatların təcili daşındığı hallarda marşrutun DYP ilə razılaşdırılması məcburi deyildir. ~~Bu cür daşınma halları, daşınmanın məqsədi və daşınan təhlükəli maddə və məmulatın miqdarı göstərilməklə daşınma üçün verilmiş xüsusi razılığın (lisenziyanın) şərtlərində öz əksini tapmalıdır.~~

Həmin daşınmaların təcili və təhlükəsiz həyata keçirilməsinə şərait yaradılması üçün DYP-yə məlumat verilməlidir.

III. Təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitələrinin hərəkətinin təşkili

3.1. Təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitələrinin hərəkəti «Yol hərəkəti haqqında» və «Nəqliyyat haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunlarına, müvafiq normativ aktlara, bu Qaydaların tələblərinə ~~və təhlükəli yüklərin daşınması üçün alınmış müvafiq fəaliyyət növünün həyata keçirilməsinə xüsusi razılığın (lisenziyanın) şərtlərinə~~ uyğun olaraq təşkil edilir.

3.2. Təhlükəli yüklər nəqliyyat vasitələri karvanları ilə daşınarkən karvandakı nəqliyyat vasitələri arasında aşağıdakı məsafələr saxlanmalıdır:

- a) düzənlik yerlərdən keçən yol sahələrində hərəkət zamanı — ən azı 50 metr;
- b) dağlıq yerlərdən keçən yol sahələrində hərəkət zamanı — ən azı 300 metr.

Təhlükə potensialı yükləri daşıyan nəqliyyat vasitələri karvanla hərəkət edərkən daşınmaya məsul olan şəxs qabaqdakı avtomaşında, daşınma şərtləri ilə karvanın mühafizəsi nəzərdə tutulduğu hallarda isə mühafizəçilərdən biri axırıncı avtomaşında olur.

3.3. Tez alışıq və parlayış təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitələri mümkün qədər yanacaq doldurma məntəqələrindən yanacaq doldurmamaq məqsədi ilə daşınma məntəqəsinə qədər yanacaq təmin olunur.

Yanacaq doldurma məntəqəsində yanacaq doldurmaq zəruriyyəti yarandığı təqdirdə nəqliyyat vasitələri ən azı 25 metr aralı məsafədə dayanırlar və məntəqədən ağzı bağlı metal qablarda gətirilən yanacaq, yaxud bu məqsədlə ayrılmış xüsusi səyyar yanacaq doldurma qurğuları vasitəsi ilə «Daimi və səyyar yanacaq doldurma məntəqələrinin texniki istismarı qaydaları» ilə nəzərdə tutulmuş tələblərə əməl edilməklə doldurulur.

3.4. Görünmə sahəsi 300 metrdən az (duman, yağış, qar və s.) olduqda bəzi təhlükəli yüklərin daşınması qadağan edilə bilər. Bu barədə həmin təhlükəli yüklərin daşınma şərtlərində qeyd aparılır.

3.5. Təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitələrinin dayanma və gözləmə (o cümlədən gecələmə) qaydaları təhlükəsiz daşınma şərtləri ilə müəyyən edilir.

Təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitəsi dayandığı və gözlədiyi halda hökmən dayanma əyləci işə salınmalı və yol enişli olduqda nəqliyyat vasitəsinin öz-özünə hərəkət etməməsi üçün təkərlərin qabağına tıxac qoyulmalıdır.

3.6. Partlayış təhlükəli, radioaktiv və güclü təsirə malik zəhərləyici maddə daşıyan beş və daha çox nəqliyyat vasitələrinin karvanı, hərəkət iştirakçılarında təhlükə barədə xəbər vermək və baş verə biləcək qarşı-qarşıya toqquşmanın qarşısını almaq məqsədi ilə daşınmanı müşayiət edən məsul təşkilat tərəfindən ayrılmış müşayiətedici avtomaşınla hökmən təmin edilir.

Müşayiətedici avtomaşın nəqliyyat vasitələri karvanının qabağında, müşayiət olunan avtomaşınlarla nisbətən bir qədər solda, eninə qabariti onların eninə qabaritindən bir qədər kənara çıxmaq şərti ilə hərəkət etməlidir.

Sutkanın işıqlı vaxtında və dumanda hərəkət edən müşayiət avtomaşınının fanarlarının yaxın işıqları yandırılmalıdır.

3.7. Müşayiətedici avtomaşın fasilələrlə sayrışan sarı rəngli işıq saçan mayakla təchiz edilir. Mayak yalnız hərəkət iştirakçılarında xəbərdar etmək üçün əlavə vasitədir, o, quraşdırıldığı nəqliyyat vasitəsinə hərəkət zamanı heç bir üstünlük vermir.

3.8. Müşayiətedici avtomaşınının müşayiəti ilə hərəkət edən, beş və daha çox nəqliyyat vasitəsinin olduğu karvanda müşayiətedici avtomaşın ilə yanaşı, təhlükəli yükləri daşımaq üçün avadanlıqlaşdırılmış bir ehtiyat avtomaşını olur. Həmin avtomaşın karvanın axırında hərəkət edir.

3.9. Respublikaya daxil olan təhlükəli yük daşıyan avtomobilin sürücüsünün qonşu dövlətin ərazisində axırıncı dəfə istirahət etməsi barədə yol vərəqəsinə qeyd olunmalıdır.

3.10. Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə daşınmasında sürücü yola çıxdıqda radio-telefon və ya mobil telefonla təchiz olunmalıdır.

3.11. 2-ci sinif təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitəsinin sürücüsü və nəzərdə tutulubsa, müşayiətçi əleyhqaz ilə təmin olunmalıdırlar.

3.12. Təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatına yüklənməsi (boşaldılması) və onlarla işləmə zamanı nəqliyyatda və ərazidə papiros çəkmək qadağandır.

3.13. Alışma temperaturu 61⁰C-dən aşağı olan təhlükəli yüklərin yüklənməsi, yaxud boşaldılması əməliyyatlarından qabaq statik elektrik cərəyanına qarşı lazımi torpaqlanma aparılmalıdır. Yükün yüklənmə və boşaldılması məhdud sürətlə aparılmalıdır.

IV. Təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitələri üzrə əlavə tələblər

4.1. Təhlükəli yüklər ixtisaslaşdırılmış xüsusi banlı və ya onların daşınması üçün avadanlıqlaşdırılmış xüsusi təyinatlı texniki təhlükəsizlik üzrə uyğunluq sertifikatı olan nəqliyyat vasitələri ilə daşınır.

Həmin nəqliyyat vasitələrinin texniki-istismar göstəriciləri və texniki vəziyyəti onları istehsal edən zavodun təlimatının, «Nəqliyyat haqqında» və «Yol hərəkəti haqqında» qanunların, müvafiq normativ aktların, bu Qaydaların və xüsusi razılığın (lisenziyanın) tələblərinə və müəyyən növ təhlükəli yüklərin daşınma şərtlərinə cavab verməlidir.

Yuxarıda göstərilən texniki vasitələr *Fövqəladə Hallar Nazirliyi* tərəfindən verilən şəhadətnamə əsasında DYP-də qeydiyyatına alınmışdır.

4.2. Partlayış təhlükəli maddə və məmulatları, tez alışan maye və qazları (çəndə və ya konteynerlərdə) daşıyan nəqliyyat vasitəsi radiatorun qabağından sağ tərəfə çıxan səsboğana təchiz edilir. Mühərrikin yerləşməsi bu cür avadanlıqlaşdırmaya imkan vermədikdə, səsboğan yanacaq borularından, bandan və çəndən aralı sağ tərəfə çıxarılır.

Tez alışan maye və qazları daşıyan nəqliyyat vasitəsinin səsboğana asan sökülən və quraşdırılan qığılcımsöndürənlə təchiz edilir.⁶

Həmin nəqliyyat vasitələrinin yanacaq çənlərinin qabaq və arxa tərəfləri metal lövhələrlə qorunmalı, oturacağına 10x10 mm ölçüdə deşikləri olan metal tor quraşdırılmalıdır. Metal lövhə və torla çənin arasındakı məsafə 20 mm-dən az olmamalıdır.

4.3. 1, 2, 3, 4 və 5-ci sinif təhlükəli yükləri daşıyan avtomaşınların elektrik avadanlığı aşağıdakı tələblərə cavab verməlidir:

- a) gərginlik 24 voltdan yüksək olmamalıdır;
- b) elektrik şəbəkəsi gərginliyin artmasına qarşı elektrik qoruyucuları ilə təchiz edilməlidir;
- c) elektrik şəbəkəsi yalnız sürücünün kabinəsindən idarə edilən elektrik düymələri ilə işə salınmalıdır;
- ç) banın və kabinənin daxilində olan elektrik lampaları metal torla örtülməlidir.

4.4. 1, 2, 3, 4, 5 və 7-ci sinif təhlükəli yükləri daşıyan furqon tipli avtomaşınların banı möhkəm bağlı olmalı, banda yarıqlar olmamalı, ban kabinədən ayrı olmaqla aralarındakı məsafə ən azı 150 mm olmalıdır.

Təhlükəli yükləri daşıyan furqon tipli avtomaşınların banı lazım olduğu təqdirdə təhlükəsiz daşınmanın şərtlərinə uyğun olaraq havadəyişən cihazlarla təchiz edilərək, qapıları cəftə ilə bağlanır.

4.5. Təhlükəli yüklər açıq banlı avtomaşınlarla daşındığı hallarda onların banları çətin yanan, su keçirməyən çadırla örtülməli, çadır tarım çəkilməli və banın yanlarını ən azı 200 mm örtməlidir.

4.6. Zəruri olduğu təqdirdə təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitələri üçün təhlükəsiz daşınma şərtlərinə uyğun olaraq əlavə tələblər də nəzərdə tutula bilər.

4.7. Təhlükəli yükləri daşıyan hər bir nəqliyyat vasitəsi yol hərəkəti üzrə normativ aktlarda nəzərdə tutulduğundan əlavə aşağıdakı ləvazimatlarla da təchiz edilməlidir:

- a) nəqliyyat vasitəsinin xırda təmiri üçün alətlər dəsti ilə;
- b) həcmi 5 litrdən az olmayan toz və ya karbon qazlı odsöndürənlə;
- c) öz-özünə hərəkət etməyə qarşı tıxacla.

Təhlükə barədə xəbərdarlıq sisteminin qəza vərəqəsində (8 nömrəli əlavə) nəzərdə tutulan hallarda nəqliyyat vasitələri daşıyan təhlükəli maddə və məmulatların zərərsizləşdirilməsi, müşayiətçinin və sürücünün təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün müvafiq ləvazimatlarla təchiz edilməlidir.

1, 3 və 7-ci sinif təhlükəli yüklər, tez alışan və zəhərli qazlar, güclü təsirə malik zəhərləyici maddələr daşınarkən nəqliyyat vasitələri əlavə olaraq iki ədəd «Giriş qadağandır» nişanı ilə təchiz edilməlidir.

4.8. Təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitələrinə və avtoçənlərə bu Qaydaların «Təhlükə barədə xəbərdarlıq sisteminin» müvafiq bölməsinin tələbinə uyğun olaraq xəbərdarlıq nişanları quraşdırılır.

Nəqliyyat vasitəsi (o cümlədən çənli) müxtəlif növ təhlükəli yüklər daşıyarkən ona quraşdırılan xəbərdarlıq nişanında daha çox təhlükəli yüklər barədə məlumatlar qeyd edilir.

Xəbərdarlıq nişanları nəqliyyat vasitələrinin bəmperlərinin sağ tərəfinə və arxadan banın (çənin) arxasına yola şaquli vəziyyətdə quraşdırılır.

Təhlükəli yüklər boşaldıqdan və qablar təmizləndikdən sonra nəqliyyat vasitələrinə quraşdırılan xəbərdarlıq nişanları çıxarılır, yaxud üstü örtülür və ya rənglənir.

4.9. 1-ci sinif təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitələrinin və avtoçənlərin texniki vəziyyətinin onları istehsal edən zavodun təlimatının, «Yol hərəkəti haqqında» Qanunun, bu Qaydaların tələblərinə və müəyyən növ təhlükəli yüklərin təhlükəsiz daşınması üzrə lisenziyaların şərtlərinə cavab verib-verməməsinin yoxlanması üçün onlar ildə bir dəfə DYP-də dövlət texniki baxışından keçirilməlidir.

Nəqliyyat vasitələrinin texniki vəziyyətləri yuxarıda göstərilən tələblərə cavab verdikdə, *Fövqəladə Hallar Nazirliyi* və DYP təhlükəli yüklərin daşınmasına buraxılması haqqında onlara şəhadətnamə verirlər (5 nömrəli əlavə).

1-ci sinif təhlükəli maddə və məmulatları daşıyan nəqliyyat vasitələrinə və avtoçənlərə DYP-də təkrar qeydiyyat vərəqələri yazılır və ayrıca kartoteka yeşiklərində saxlanılır.

V. Təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitələri sürücülərinə və onları müşayiət edən şəxslərə əlavə tələblər

5.1. Təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitələrini idarə etməyə ən azı fasiləsiz 3 il sürücülük stajı və həmin növ nəqliyyat vasitəsinə idarə etməyə uyğun kateqoriyalı sürücü vəsiqəsi olan, müvafiq qaydada təlimatlandırılmış və tibbi yoxlamadan keçmiş sürücülər buraxılır.

5.2. Nəqliyyat vasitəsinin sürücüsü yol hərəkəti haqqında qanunvericiliyin, bu qaydaların tələblərinə və təhlükəli yüklərin təhlükəsiz daşınma şərtlərinə əməl etməlidir.

5.3. Təhlükəli yüklərin beynəlxalq daşınmasında avtomaşının sürücüsü sutkada 12 saatdan çox idarə etməyə məcbur olduğu təqdirdə xəttə iki sürücü göndərilir.

5.4. Təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitəsinin sürücüsündə yol hərəkəti qaydalarında göstərilənlərdən əlavə aşağıdakı sənədlər olmalıdır:

- a) daşınmaya məsul şəxs olmadıqda təhlükəli yükün daşınma marşrutu (4 nömrəli əlavə);
- b) nəqliyyat vasitəsinin təhlükəli yüklərin daşınmasına buraxılması haqqında şəhadətnamə (5 nömrəli əlavə);
- c) sürücünün təhlükəli yüklərin daşınmasına buraxılması haqqında şəhadətnamə (7 nömrəli əlavə);
- ç) təhlükə barədə xəbərdarlıq sisteminin qəza vərəqəsi (8 nömrəli əlavə).

Təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitələrinin yol vərəqəsinin sol yuxarı küncündə qırmızı rəngli mürəkkəblə «Təhlükəli yük» sözləri qeyd edilməlidir.

5.5. Təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitəsinin sürücüsünə müəyyən edilmiş marşrutdan kənara çıxmağa icazə verilmir. O, göstərilən bütün tələbləri yerinə yetirməyə borcludur.

Hərəkətin şəraitindən asılı olaraq, lazım gəldikdə DYP-nin işçiləri ayrı-ayrı sahələrdə hərəkət marşrutunu dəyişmək haqqında qeydlər edə bilirlər.

5.6. Təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitəsi yolda məcburi dayanmalı olduqda (sürücüdən asılı olmayan səbəblərdən — xarab olduqda, yol bağlı olduqda və s.) sürücü dayanma yerinə «Yol hərəkəti haqqında» Qanuna müvafiq olaraq işarələr qoymalı, təhlükəsiz daşınma şərtlərində nəzərdə tutulduğu halda isə yoldan kənara çıxarılması üçün tədbir görməlidir.

Nəqliyyat vasitəsi ətrafdakılar üçün xüsusilə təhlükəli olan yüklərin qablarının zədələnməsinə görə məcburi dayanmalı olduğu halda ondan 100 metr qabaqda və arxada «Giriş qadağandır» işarələri qoyulur. Sürücü «Giriş qadağandır» nişanı olmadığı təqdirdə bu məqsədlə qəza *dayanma* nişanından istifadə edərək hərəkəti dayandırır.

Dayanma yeri və səbəbləri barədə ərazi üzrə DYP-yə məlumat verilir.

5.7. Təhlükəli yük daşıyan nəqliyyat vasitəsi xarab olduqda, 2 saat ərzində onu təmir etmək və ya yoldan kənarlaşdırmaq mümkün olmadığı halda sürücü avtonəqliyyat müəssisəsindən təcili texniki xidmət avtomaşınının çağırılması üçün tədbirlər görür.

5.8. Yol-nəqliyyat və digər qəza hadisələri baş verdiyi hallarda sürücü yol hərəkəti qaydalarına və normativ aktların tələblərinə uyğun hərəkət etməli və aşağıdakıları yerinə yetirməlidir:

- a) zəruri olduğu halda yanğınsöndürən maşının çağırılması üçün tədbir görmək;

- b) qəzanın nəticələrinin ilkin ləğvi üçün qəza vərəqəsinin tələblərinə uyğun olaraq tədbir görmək;
- c) qəza yerində «Yol hərəkəti haqqında» Qanunun 55, 57 və 73-cü maddələrində və bu Qaydaların 5.6-cı bəndinin tələblərinə uyğun yol nişanları qoymaq;
- ç) imkan daxilində kənar şəxsləri qəza yerinə buraxmamaq;
- d) qəza yerinə gələn daxili işlər orqanlarının, səhiyyə və digər xidmətlərin nümayəndələrinə təhlükə və görülmüş tədbirlər barədə məlumat vermək və daşınan yükün nəqliyyat sənədlərini təqdim etmək.

5.9. Daşınma marşrutu üzrə hərəkət vaxtı sürücü nəqliyyat vasitəsinin texniki vəziyyətinə, yüklərin banda bağlanmasının möhkəmliyinə, markasının və plombunun yerində olmasına nəzarət edir.

5.10. Təhlükəli yüklərin daşındığı nəqliyyat vasitəsinə idarə edən sürücülərə aşağıdakılar qadağan edilir:

- a) nəqliyyat vasitəsinə yerindən kəskin tərpətmək;
- b) nəqliyyat vasitəsinə kəskin tormozlamaq;
- c) sürət ötürücüsünün neytral vəziyyətində söndürülmüş mühərriklə hərəkət etmək;
- ç) partlayıcı maddələr, tez alışan maye və qazlar, bərk xüsusiyyətli təhlükəli məmulatlar daşıyarkən siqaret çəkmək;
- d) nəqliyyat vasitələrindən 100 metrə yaxın məsafədə od (tonqal) yandırmaq;
- e) zəruri olmadığı hallarda (yükü müşayiət edən şəxs olmadıqda) nəqliyyat vasitəsinə tərk etmək.

5.11. Nəqliyyat vasitəsi ilə sənədlərdə nəzərdə tutulmayan yükləri, həmçinin yüklərin daşınması ilə əlaqədar olmayan şəxsləri daşımaq qadağandır.

5.12. Təhlükəli yükləri müşayiət edən şəxslərin (daşınmaya məsul şəxs, mühafizəçi, dozimetçi və s.), onların həmin marşrutda təhlükəli yüklərin daşınmasında iştirakına icazə verən şəhadətnamələri olmalı və soyadları, adları, atalarının adları yol vərəqəsində qeyd edilməlidir.

5.13. Müşayiət edən şəxs öz fəaliyyətində müəyyən olunmuş təlimatı, ~~eləcə də təhlükəli yüklərin təhlükəsiz daşınması üçün lisenziyada verilmiş şərt və tələbləri~~ rəhbər tutur.

VI. Təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitələri məcburi dayandıqda və yol-nəqliyyat hadisəsi baş verdikdə daxili işlər orqanları əməkdaşlarının vəzifələri

6.1. Ətrafdakılar üçün təhlükəli olan yüklərin qablarının zədələnməsinə görə nəqliyyat vasitəsinin məcburi dayanması barədə məlumat və ya ərizə daxil olarkən DYP hissəsinin növbətçisi:

- a) dayanma yerini və səbəblərini aydınlaşdırır;
- b) təhlükəli yükün adını və xüsusiyyətini, təcili tədbirlər kodunu və təhlükənin yayılma mənbəyini dəqiqləşdirir;
- c) zəruri hallarda təcili tibbi yardım, yanğından mühafizə və mülki müdafiə⁷ xidmətləri əməkdaşlarının hadisə yerinə göndərilməsini təşkil edir, alınmış məlumatlarla onları tanış edir;
- ç) DYP-nin yol-patrol xidməti müfəttişini və ya polisin post-patrol xidməti dəstəsini hadisə yerinə göndərir, onlara şəxsi təhlükəsizliklərini təmin etmələri barədə tövsiyələr verir;
- d) alınan məlumatlar və görülən tədbirlər barədə daxili işlər sisteminin yuxarı orqanlarının növbətçi hissələrinə məlumat verir.

6.2. Məcburi dayanma yerinə gələn yol polisi müfəttişləri və post-patrol xidməti dəstəsi (heyəti):

- a) sürücü tərəfindən dayanma yerində «Yol hərəkəti haqqında» Qanunun 55, 57 və 73-cü maddələrinin və bu Qaydaların 5.6-cı bəndinin tələblərinə uyğun olaraq nişanların düzgün qoyulmasını yoxlayır;
- b) mövcud vəziyyət barədə növbətçi hissəyə məruzə edir;
- c) zəruri hallarda təhlükəli yükləri olan nəqliyyat vasitələrinin təhlükəsiz yerə aparılmasını təşkil edir;
- ç) lazım gəldiyi təqdirdə nəqliyyat vasitələrinin məcburi dayanma yerlərindən kənar dolayı yollarla hərəkətini təşkil edir;
- d) imkan daxilində dayanmanın səbəblərini aradan qaldırmağa çalışır;
- e) zəruri olduğu hallarda təhlükənin yayılma mənbəyinin məhdudlaşdırılması üçün tədbirlər görür;
- ə) dayanmanın səbəblərini aradan qaldırdıqdan, təhlükənin yayılma mənbəyini ləğv etdikdən sonra hərəkəti davam etdirməyin mümkünlüyü barədə növbətçi hissəyə məruzə edir.

6.3. Təhlükəli yük daşınarkən baş vermiş yol-nəqliyyat hadisəsi (YNH) barədə məlumat və ya ərizə daxil olduqda DYP hissəsinin və ya daxili işlər orqanlarının növbətçi müfəttişi:

- a) hadisə yerini və vaxtını, onun nəticələrini, yükün adını və xüsusiyyətini, təcili tədbirlər kodunu, yükün axmasını və ya tökülməsini, yanğının olub-olmamasını, eləcə də təhlükənin yayılma mənbəyini aydınlaşdırır;
- b) zəruri hallarda təcili tibbi yardım, yanğından mühafizə və mülki müdafiə xidmətlərinin əməkdaşlarını çağırır, alınmış məlumatlarla onları tanış edir;

- c) yol-nəqliyyat hadisəsi yerinə DYP-nin yol-patrul xidməti müfəttişini və ya polisin post-patrul xidməti dəstəsini hadisə yerinə göndərir, onlara şəxsi təhlükəsizliklərini təmin etmələri barədə təlimat verir;
- ç) zərərçəkənlər barədə məlumatları - adını, soyadını, atasının adını, yaşını, ev ünvanını, iş yerini, ev və iş telefonlarını, dəqiqləşdirir, onlara tibbi yardım göstərib-göstərilmədiyini, hansı nəqliyyat vasitəsi ilə haraya aparıldığını müəyyənləşdirir;
- d) yol-nəqliyyat hadisəsinə aidiyyəti olan nəqliyyat vasitələrinin markası, nömrəsi, mənsubiyyəti, dayanacaq yeri haqqında məlumatları aydınlaşdırır;
- e) şikayətçinin və ya məlumat verənin adını, soyadını, atasının adını, ev ünvanını və telefonunu öyrənir;
- ə) hadisə yerinə əməliyyat qrupunun göndərilməsini təşkil edir;
- f) DYP və daxili işlər orqanlarının növbətçi hissələrinə yol-nəqliyyat hadisəsi və görülən tədbir barədə məlumat verir.

6.4. Yol-nəqliyyat hadisəsi yerinə gələn yol-patrul xidməti müfəttişi «Dövlət Yol Polisinin yol-patrul xidməti haqqında» Əsasnaməsində göstərilən vəzifələri yerinə yetirməyə borcludur.

Bundan başqa:

- a) yol-nəqliyyat hadisələri yerində yol nişanlarının düzgün qoyulmasına nəzarət etmək və aşkar edilmiş nöqsanları aradan qaldırmaq;
- b) yol-nəqliyyat hadisəsinin nəticələrinin qəza vərəqəsinə uyğun olaraq aradan qaldırılmasına köməklik etmək, o olmadıqda xəbərdarlıq nişanında göstərilmiş təcili tədbirlər kodundan istifadə etmək;
- c) zəruri olduğu hallarda təhlükənin yayılmasının qarşısını almaq üçün tədbirlər görmək;
- ç) növbətçi hissəyə yol-nəqliyyat hadisələrinin nəticələrinin aradan qaldırılması barədə vaxtaşırı məlumat vermək.

Polisin post-patrul xidməti dəstəsi, yol-nəqliyyat hadisəsi yerinə gəldikdə bu bölmənin «a», «b», «c», «ç» yarımbəndlərində qeyd olunmuş qaydaları yerinə yetirir.

6.5. YNH-nin uçot kartoçkasını dolduran vəzifəli şəxs «Əlavə məlumatlar» bölməsində daşınan təhlükəli yükün adını, sinifini, sinifaltını göstərir.

VII. Təhlükə barədə xəbərdarlıq sistemi

7.1. Təhlükə barədə xəbərdarlıq sistemi (TBXS) aşağıdakılardan ibarətdir:

- a) nəqliyyat vasitələrinə quraşdırılan və ya yazılan xəbərdarlıq nişanları (9 nömrəli əlavə);

b) yol-nəqliyyat hadisəsini aradan qaldırmaq üzrə tədbirləri müəyyən etmək üçün TBXS-in qəza vərəqəsi (8 nömrəli əlavə);

c) xəbərdarlıq nişanındakı təcili tədbirlər kodunun (TTK) şifrələrini açmaq üçün təhlükə barədə xəbərdarlıq sisteminin qəza məlumat vərəqəsi (10 nömrəli əlavə).

7.2. TBXS-in xəbərdarlıq nişanı müqavilədə razılaşdırılmış ~~və lisenziyada göstərilən şərtlər əsasında~~ təhlükəli yükləri qəbul edənlər, göndərənlər və ya istehsal edənlər tərəfindən tərtib edilir.

7.3. Xəbərdarlıq nişanlarının ölçüləri nümunədə (9 nömrəli əlavə) göstərilən ölçülərə uyğun olmalıdır.

Xəbərdarlıq nişanları hazırlanarkən aşağıdakılara əməl edilməlidir:

a) xəbərdarlıq nişanının sol hissəsinin fonu ağ rəngdə olmalıdır;

b) təhlükə işarəsinin fonu bu Qaydalara 10 nömrəli əlavədə göstərilən tələblərə uyğun olmalıdır;

c) TTK və BMT siyahısı üzrə nömrəsi qeyd edilən hissənin fonu çəhrayı rəngdə olmalıdır.

ç) «TTK və BMT №-si» sözləri və «Aşılıyıcı maddə» sözləri ağ rənglə yazılır;

d) nişanın hüddud xətləri, hissələri ayıran xətlər qara rənglə çəkilir;

e) nişanın hüddud xətləri, nişanın kənarından 5 mm məsafədə və ən azı 5 mm enində qara rəngli düz xətt şəklində çəkilir;

ə) TTK və BMT № yazılan hissənin hərf və rəqəmlərinin eni ən azı 15 mm, təhlükə işarəsininki isə ən azı 3 mm olmalıdır;

f) nişanın hüddud xətlərinin eni ən azı 15 mm olmalıdır;

g) TTK hissəsində əvvəlcə rəqəmlər, sonra isə hərflər yazılır.

Az yük götürən avtomaşınlarda 350x150 mm ölçülü kiçik xəbərdarlıq nişanlarından da istifadə etmək olar.

7.4. TBXS-in qəza vərəqəsi yükü göndərənlər və ya qəbul edənlər tərəfindən müəyyən növ təhlükəli maddə və məmulat üçün dövlət standartında, texniki normativ aktlarda ~~və lisenziyada göstərilən şərtlərdə~~ nəzərdə tutulmuş təhlükəsiz daşıma şərtlərindəki məlumatlar əsasında doldurulur və avtonəqliyyat təsərrüfatı tərəfindən verilmiş yol vərəqəsinə əlavə edilir. O, təhlükəli yükü daşıyan avtomaşında, yaxud müşayiət avtomaşında olur.

7.5. Təhlükəli yükün nəqliyyat vasitələri ilə daşınmasına nəzarət edən yol polisi bölümləri də TBXS-in qəza vərəqələri ilə təmin edirlər.

7.6. TTK-nı müəyyən edərkən nəzərə alınmalıdır ki, TTK-da rəqəmlərlə yangın və sızma, həmçinin təhlükəli maddələrin axar sulara və su anbarlarına düşməsi nəticəsində yaranan

təhlükənin dərəcəsi, hərflərlə isə insanların mühafizəsi işarə edilir. TTK bir, iki və ya daha çox hərf və rəqəmdən ibarət ola bilər. Hər bir işarə ilə yol-nəqliyyat hadisələrinin nəticələri və ya digər hadisələr zamanı görülən müəyyən tədbirlər ifadə edilir. Məsələn, ağ, yaxud sarı fosfor (bu maddənin BMT üzrə qeydiyyat nömrəsi 1881-dir) daşınarkən yol-nəqliyyat hadisəsi və ya digər hadisə baş verdikdə TTK 15D işarəsi aşağıdakıları müəyyən edir:

- 1) sudan istifadə etməmək, quru odsöndürən maddələr tətbiq etmək;
 - 5) təhlükəli məmulatın axar suya və su anbarına düşməsinin qarşısını almaq;
- D) nəfəs cihazının və qoruyucu əlcəyin zəruri olmasını.

7.7. Təhlükəli yüklərin daşınması zamanı baş verən yol-nəqliyyat və ya qəza hadisələrinin nəticələrinin aradan qaldırılması üzrə tədbirlər TBXS-in qəza vərəqəsinə və məlumat vərəqəsinə uyğun olaraq həyata keçirilir.

Təhlükəli yüklər — insanlar, canlılar və ətraf mühit üçün təhlükəli olan maddə və məmulatlardır. Təhlükəli yüklər haqqında əsas məlumatlar 2 nömrəli əlavədə verilmişdir.

Üst-üstə yığılmaqla daşındıqda təhlükə təmayüllü yüklər.

Sonralar «nəqliyyat vasitəsi» kimi işlənir.

BMT-nin DOPOQ barədə Avropa Sazişi 30 sentyabr 1957-ci ildə Cenevrədə imzalanmış və 1968-ci il 29 yanvar tarixdən qüvvəyə minmişdir. 29 iyun 1968-ci və 1 yanvar 1997-ci illərdə müvafiq əlavələr edilmişdir.

Qaydalarda işlənmiş terminlərin izahı 1 nömrəli əlavədə verilmişdir.

1-ci sinif təhlükəli yüklərin ümumi təyinatlı avtomobil nəqliyyatı vasitəsi ilə ancaq bir dəfə daşınacağı halda səsboğanın buraxıcı çıxarıla bilən qığılcımsöndürənin qurulması ilə məhdudlana bilər.

Mülki müdafiə işçiləri radioaktiv və güclü təsirə malik zəhərli maddələrin daşınmasında baş verən hadisə zamanı çağırılırlar.

*Təhlükəli yüklərin
avtomobil nəqliyyatı
ilə
daşınması
Qaydalarına
1 nömrəli əlavə*

Qaydalarda istifadə olunan terminlər

Yük göndərən — avtonəqliyyat müəssisəsinin daşdığı təhlükəli yükləri göndərən təşkilat.

Yük qəbul edən — avtonəqliyyat müəssisəsinin daşdığı yükü qəbul edən təşkilat.

Karvanla hərəkət — təhlükəli yük daşıyan üç və daha çox nəqliyyat vasitəsinin eyni vaxtda hərəkəti.

Yol — hərəkət üçün istifadə olunan hər hansı yol, küçə, dalan və s.

İstehsalçı — təhlükəli maddələri istehsal edən və daşınma üçün hazırlayan (qablaşdıran, nişanlayan və s.) müəssisə.

BMT №-si — çox daşınan təhlükəli maddələrin BMT-nin təhlükəli yüklərin daşınması üzrə Ekspertlər Komissiyası tərəfindən müəyyən edilən qeydiyyat nömrəsi.

Daşınma üçün məsul təşkilat — avtonəqliyyat müəssisəsinə və ya sənaye müəssisəsinin avtonəqliyyat təsərrüfatına yüklərin daşınması üçün sifariş verən, lazım olduğu hallarda daşınma üçün daxili işlər orqanlarından icazə alan və daşınmanın texniki təchizatını təmin edən təşkilat.

Daşınmaya məsul şəxs — təhlükəli yüklərin qəbul edənə çatdırılmasına, sürücü, mühafizəçi və digər müşayiətçi şəxslər tərəfindən yüklərin təhlükəsiz daşınma şərtlərinə əməl edilməsinə məsul olan yük göndərən və ya yük qəbul edən nüməyəndəsi.

Xüsusi nəqliyyat vasitəsi — bir və ya bir neçə oxşar növdən olan yükləri daşımaq üçün avadanlıqlaşdırılmış avtomaşın.

Təhlükə barədə xəbərdarlıq sistemi (TBXS) — təhlükəli yük daşıyan nəqliyyat vasitəsi barədə xəbərdarlıq edən, yol-nəqliyyat hadisələrinin və digər hadisələrin nəticələrini aradan qaldırmaq üçün tədbirləri müəyyən edən sistem.

*Təhlükəli yüklərin
avtomobil nəqliyyatı
ilə
daşınması
Qaydalarına
2 nömrəli əlavə*

Təhlükəli yüklər haqqında əsas məlumatlar

Müvafiq dövlət standartları «Təhlükəli yüklər. Təsnifatı. Təhlükə nişanları» üzrə tələblərə müvafiq olaraq təhlükəli yüklərə — daşınma, yükləmə, boşaltma işləri və saxlama zamanı partlayışa, yanğına, yaxud nəqliyyat vasitələrinin, anbarların, qurğuların, bina və tikililərin zədələnməsinə, həmçinin insan və heyvanların məhvində, xəsarət almasına, zəhərlənməsinə, yanıqlar almasına və ya xəstələnməsinə səbəb olan maddə və əşyalar aid edilir.

Təhlükəli yüklər aşağıdakı siniflərə bölünür:⁸

- 1-ci sinif — partlayıcı maddələr;
- 2-ci sinif — təzyiq altında sıxılmış, maye halına salınmış, həll olunmuş qazlar;
- 3-cü sinif — tez alışan mayələr;

- 4-cü sinif — tez alışan maddə və materiallar;
- 5-ci sinif — oksidləşən məmulatlar və üzvü peroksid;
- 6-cı sinif — zəhərləyici (toksik) maddələr;
- 7-ci sinif — radioaktiv və yoluxdurucu maddələr;
- 8-ci sinif — aşındırıcı və yeyici maddələr;
- 9-cu sinif — digər təhlükəli yüklər.

1-ci sinifə (partlayıcı maddələr) aşağıdakılar daxildir:

- kimyəvi reaksiyalara girə bilən və bu zaman ətrafdakı əşyaları zədələyən qazların, istiliyin və təzyiğin yaranmasına səbəb olan partlayıcı maddələr, daha doğrusu bərk, yaxud maye halında olan maddələr və ya maddələrin qarışığı; daşınmasına icazə verilməyən (yüksək təhlükəli partlayıcı maddələr, yəni daha hissiyyətli və yaxud öz-özünə tez parçalanan maddələr), yaxud təhlükəlilik dərəcəsi digər sinifə müvafiq olan maddələr istisna təşkil edir;
- sayı və xassələri təsadüfi alışma, ətrafa səpələnmə, alovlanma, tüstülənmə, qablardan kənarında səsçixarma hallarına səbəb olmayan partlayıcı maddələr istisna olmaqla tərkibində bir və ya bir neçə partlayıcı maddə olan məmulatlar;
- detonasiya verməyən ekzometrik reaksiyalar nəticəsində alov, səs, qaz, yaxud tüstü və ya onların qarışığını yaratmaq üçün istehsal olunan pirotexniki maddələr, tərkibində həmin maddələrin olduğu məmulatlar, daha doğrusu maddələr və ya maddələrin qarışığı.

2-ci sinifə (təzyiq altında sıxılmış, maye halına salınmış həll olunmuş qazlar) aşağıdakı şərtlərdən birinə cavab verən maddələr:

- qabda 20°C istilikdə izafi təzyiq $1 \times 10^5 \text{Pa}$ (1 kq/sm^2)-ə bərabər və ya artıq olan;
- 50°C istilikdə buxarın mütləq təzyiqi $3 \times 10^5 \text{Pa}$ (1 kq/sm^2)-ə bərabər və ya artıq olan;
- kritik istiliyi 50°C -dən az olan qazlar.

3-cü sinifə (tez alışan mayelər) DÜİST 12.1.044—84 üzrə alışma istiliyi qapalı qabda 61°C , açıq qabda isə 66°C istilik verən mayelər, mayələrin qarışığı, məhlullar və suspenziyalar (məs. Rəng və lak materialları);

4-cü sinifə tez alışan bərk maddələr, öz-özünə alışan maddələr və su ilə qarışanda tez alışan qazlar buraxan maddələr.;

5-ci sinifə aşındırıcı maddələr və üzvü peroksidlər;

6-cı sinifə (zəhərləyici maddələr) nəfəs alma zamanı (buxar, toz, yaxud havada asılmış qarışıqlar) zəhərlənməyə, udulduqda, yaxud dəriyə toxunduqda aşağıdakı miqdarda toksiki göstəriciləri olan maddələr aiddir:

- orta ölüm dozası (LD_{50});
- bərk maddələr udulduqda — 200 mq/kq -dan artıq olmamaqla;
- maye halında olan maddələr udulduqda — 500 mq/kq -dan artıq olmamaqla;
- dəriyə toxunduqda — 1000 mq/kq -dan artıq olmamaqla;
- orta ölüm qarışığı (LK_{50}) olan toz və ya aerovzvesi udulduqda — 200 mq/l -dən artıq olmamaqla;
- zəhərlənmənin istilik həddi (ZİH) 55°C -dən artıq olmamaqla;

- mükün ola biləcək inqalyasiya zəhlənməsinin əmsalı (MİZƏ) 0,2-dən az olmamaqla;

7-ci sinifə xüsusi aktivliyi $7,4 \times 10^3 \text{ Bkkq}^{-1}$ ($0,002 \text{ mkKiq}^{-1}$) olan radioaktiv maddələr, eləcə də tərkibində insan və heyvan üçün təhlükəli ağırtörədici mikroorqanizmlər olan yoluxdurucu maddələr aiddir;

8-ci sinifə özünün kimyəvi təsiri zamanı bilavasitə təmasda olduqda canlı hüceyrələri ciddi şəkildə zədələyən, axma və ya səpələnmə zamanı digər yüklərə və nəqliyyat vasitələrinə zədə yetirə bilən maddələr aid edilir;

9-cu sinifə öz xassələrinə görə əvvəlki siniflərə aid edilməyən, lakin ayrı növ nəqliyyat vasitələri ilə daşınarkən təhlükəsizlik tədbirlərinə riayət olunmasını tələb edən maddələr aiddir.

«Avropa Sazişi əsasında müəyyən edilmiş təhlükəli yüklərin sinifləri. Təsnifatı. Təhlükə nişanları»na müvafiq olaraq hər sinifdə olan təhlükəli yüklər təhlükəlilik dərəcəsiəndən asılı olaraq yarım siniflərə, dərəcələrə və qruplara bölünür.

*Təhlükəli yüklərin
avtomobil nəqliyyatı
ilə
daşınması
Qaydalarına
3 nömrəli əlavə*

Müəyyən növ təhlükəli yükün təhlükəsiz daşınma şərtlərində əks olunmalı məsələlərin SİYAHISI*

1. Ümumi müddəalar

1. Daşınma şərtlərinin etibarlılıq müddəti;
2. Daşınma şərtlərinin aid olduğu təhlükəli maddələrin texniki adı və digər adları (sinonimləri);
3. Dövlət standartları üzrə «Təhlükəli yüklər. Təsnifatı. Təhlükə nişanları» (siniflər, yarım siniflər, dərəcələr, qruplar) üzrə maddələrin təsnifatı;
4. Maddələrin fiziki-kimyəvi xassələri. Alışqanlığı və partlayıcılığı. Canlı orqanizmlər üçün təhlükəliliyi (dövlət standartlarına, sahə standartlarına və texniki şərtlərə müvafiq olmaqla);
5. Maddələrin qabsız çəkisi və ya qabla birlikdə çəkisi, bir nəqliyyat vasitəsində daşınan maksimum çəkisi;

6. Göstərilən maddə ilə birlikdə daşınması qadağan edilən maddələr və ya daşına bilən maddələr;
7. Bir nəqliyyat vasitəsində təhlükəsiz maddə kimi daşınan maddələrin məhdud miqdarı, yaxud qabların sayı;
8. Təhlükəli maddələrin daşındığı qablar və onlar üzrə tələblər;
9. Boş qabların daşınma şərtləri;
10. Daşınma üçün məsul şəxslərin təyin edilməsi;
11. Mühafizə ilə təmin edilməsi.

Təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitələrinin hərəkətinin təşkili

12. Marşrutun müəyyən edilməsi və razılaşdırılması;
13. Mühafizə avtomaşınının və ehtiyat avtomaşınının, eləcə də onların hərəkət qaydalarının müəyyən edilməsi;
14. Hərəkətin icazə verilən maksimum sürət həddi;
15. Çətin yol şəraitində hərəkət (icazə verilir və ya verilmir);
16. Karvanla hərəkət edərkən nəqliyyat vasitələri arasında məsafə, müşayiət edən şəxslərin yeri;
17. Məcburi dayanma zamanı nəqliyyat vasitəsinin yoldan kənara çıxarılmasının labüdlüyü;
18. Dayanacağı (o cümlədən gecələmənin) təşkili;
19. Nəqliyyat vasitələrinin yanacaqqla doldurulması şərtləri.

Təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitələri üzrə əlavə tələblər

20. Təhlükəli yüklərin daşınmasına yararlı (o cümlədən yanğından mühafizə şərtlərinə uyğun olmaqla) nəqliyyat vasitələrinin tipi;
21. Səsboğanın yerinin dəyişdirilməsinin və qılgılcımsöndürənin qoyulmasının labüdlüyü;
22. Yanacaq çəninin avadanlıqlaşdırma yolu ilə təhlükəsizliyinin təmin edilməsi;
23. Elektrik avadanlığı üzrə tələblər;
24. Ban və çən, eləcə də onların avadanlıqlaşdırılması üzrə tələblər;
25. Əlavə ləvazimatlar, həmçinin yanacaq söndürmə, daşınan yükün neytrallaşdırılması, sürücünün və müşayiət edən şəxslərin fərdi mühafizəsi və s. üçün zəruri olan vasitələrlə nəqliyyat növlərinin təchiz edilməsi.

Təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitələrinin sürücülərinə aid əlavə tələblər

26. Sürücünün təhlükəli yüklərin daşınmasına buraxılması şərtləri;
27. Təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitəsinin sürücüsünün məcburi dayanma (avtomaşının xarab olması, qabların zədələnməsi və s.) hallarında görəcəyi tədbirlər;
28. Yol-nəqliyyat hadisələri zamanı sürücülərin görəcəyi tədbirlər;
29. Təhlükəli yükləri daşıyarkən sürücünün əməl etməsi zəruri olan şərtlər.

Təhlükəli yükləri müşayiət edən şəxslərə aid tələblər

30. Qabların zədələnməsi və ya digər qəza şəraitində müşayiət edən şəxslərin görəcəyi tədbirlər;
31. Nəqliyyat vasitələrinin məcburi dayanma hallarında (avtomaşın xarab olduqda və s.) müşayiət edən şəxslərin görəcəyi tədbirlər;
32. Yol-nəqliyyat hadisəsi zamanı yükü müşayiət edən şəxslərin görəcəyi tədbirlər;
33. Müşayiət edən şəxslərin hərəkətin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üzrə digər vəzifələri.

Təhlükə barədə xəbərdarlıq sistemi

34. Nəqliyyat vasitələrinə xəbərdarlıq nişanlarının quraşdırılması zəruri olduğu hallarda onların çertyoju (bütün məlumatlarla birlikdə);
- Bir neçə növ təhlükəli yük daşındıqda hər bir maddə və məmulata ayrılıqda qəza vərəqəsi doldurulur.
35. Nəqliyyat vasitələrinə xəbərdarlıq nişanlarının qoyulması zəruri olduğu hallarda onların çertyoju (bütün məlumatlarla birlikdə);
 36. Təcili tədbirlər kodunun təsviri;
 37. BMT siyahısı üzrə qeydiyyat nömrəsi;
 38. Müəyyən növ təhlükəli yükün təhlükəsiz daşınma şərtlərinin tərtib edilməsi üçün əsas götürülmüş normativ aktlar.

** Siyahıda təhlükəli yüklərin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üzrə əsas məsələlər göstərilmişdir. Təhlükəsiz daşınma şərtləri həm də digər məsələləri (yükləmə, boşaltma şərtləri və s.) əhatə edə bilər. Azərbaycan Respublikası «Təhlükəli yüklərin quru yollar ilə beynəlxalq daşımaları haqqında» Avropa Sazişinə (DOPOQ) və İmzalama Protokoluna 2000-ci il 18 iyul tarixli 913-I Q nömrəli Qanunla qoşulmuşdur.*

*Təhlükəli yüklərin
avtomobil nəqliyyatı
ilə
daşınması
Qaydalarına
4 nömrəli əlavə*

Razılaşdırılmışdır*

(orqanın adı)

DYP rəisi _____

(rütbəsi, soyadı, adı, möhür)

«__» _____ 200__ il

Etibarlıdır:

«__» _____ 200__ ildən

«__» _____ 200__ ilədək

Razılaşdırılmışdır

Azərbaycan Respublikası *Fövqəladə Hallar
Nazirliyi* Təhlükəli Yüklərin Daşınmasına
Nəzarət edən _____

(orqanın adı)

_____ müfəttişliyin rəisi

(adı, atasının adı, soyadı, möhür)

«__» _____ 200__ il

Etibarlıdır:

«__» _____ 200__ ildən

«__» _____ 200__ ilədək

Təhlükəli yükün daşınma marşrutu

Yükün texniki adı _____

Təhlükəli yükün Avropa sazişi üzrə sinfi və yarım sinfi _____

Təcili tədbirlər kodu _____

Təhlükəli yükün BMT-nin (Avropa Sazişinin) siyahısı üzrə qeydiyyat №-si _____

Bir nəqliyyat vasitəsinə daşınan yükün çəkisi _____ ton

Təhlükəli yükü eyni vaxta daşıyan nəqliyyat vasitələrinin sayı _____ avtomaşın

Təhlükəsiz daşınma şərtləri hansı təşkilat tərəfindən və nə vaxt təsdiq edilmişdir

Nəqliyyat vasitələri hərəkətinin xüsusi şərtləri:

1. İcazə verilən sürət həddi _____
2. Müşayiət olunma (bütün marşrut boyu, marşrutun müəyyən hissəsində, yaxud ehtiyac yoxdur) _____
3. Görünmə məhdud olduqda hərəkət (icazə verilir, icazə verilmir) _____
4. Gecə vaxtı hərəkət (icazə verilir, icazə verilmir) _____

** DYP ilə razılaşdırılması tələb olunmayan daşınma marşrutları blankında bu qeyd göstərilir.*

*(Təhlükəli yükün
daşınma marşrutu
blankının
arxa tərəfi)*

Hərəkət marşrutu

1. Yüku göndərənün ünvanı və telefonu _____
2. Yüku qəbul edənün ünvanı və telefonu _____
3. Nəqliyyat vasitəsinin keçdiyi yaşayış məntəqələrinin və küçələrin adı _____
4. Nəqliyyat vasitəsinin keçdiyi yaşayış məntəqələrindən kənar yolların adı _____
5. Zəruri hallarda yükün təhvil verilə biləcəyi aralıq məntəqələrinin adı _____
6. Dayanma (o cümlədən gecələmə) yeri _____
7. Yanacaq doldurma yeri _____

Daşınma marşrutunun dəyişdirilməsi*

Dəyişdirilmə vaxtı	Marşrutdan çıxarılmış sahə	Hərəkətə icazə verilən sahə	Dəyişdirilmənin etibarlılıq müddəti	Dəyişiklik edən əməkdaşın vəzifəsi və soyadı	İmza, möhür
--------------------	----------------------------	-----------------------------	-------------------------------------	--	-------------

«__» _____ 200__ il

Avtonəqliyyat müəssisəsinin və ya sənaye müəssisəsinin avtonəqliyyat təsərrüfatının direktoru _____

(soyadı, adı, möhür)

Marşrutun etibarlılıq müddəti «__» _____ 200__ ilədək artırılmışdır.

Fövqəladə Hallar Nazirliyinin təhlükəli yüklərin daşınmasına nəzarət müfəttişliyinin rəisi _____

(soyadı, adı, möhür)

Marşrutun etibarlılıq müddəti «__» _____ 200__ ilədək artırılmışdır.

Fövqəladə Hallar Nazirliyinin təhlükəli yüklərin daşınmasına nəzarət müfəttişliyinin rəisi _____

(soyadı, adı, möhür)

DYP rəisi _____

(soyadı, adı, möhür)

* Bu cədvəl zəruri olduğu hallarda DYP əməkdaşları tərəfindən təhlükəli yükün daşınması prosesində doldurulur.

Təhlükəli yüklərin
avtomobil nəqliyyatı
ilə
daşınması
Qaydalarına
5 nömrəli əlavə

Nəqliyyat vasitəsinin təhlükəli yüklərin daşınmasına buraxılması haqqında ŞƏHADƏTNAMƏ

1. Bu Şəhadətnamə aşağıda göstərilən nəqliyyat vasitəsinin Yol hərəkəti qaydalarının, təhlükəli yüklərin avtomobil nəqliyyatı ilə daşınmasında təhlükəsizliyin təmin edilməsi barədə bu Qaydaların və onun 8-ci bəndində göstərilən təhlükəli yüklərin daşınması şərtlərinin tələblərinə

cavab verdiyini və daşınmaya buraxıldığını təsdiq edir.

2. Şəhadətnamə « ___ » _____ 200 ___ ilədək etibarlıdır.

3. Şəhadətnamə, onun etibarlılıq müddəti qurtardıqda, göstərilən nəqliyyat vasitəsi istismardan çıxarıldıqda, sahibi dəyişdikdə və ya yenidən avadanlıqlaşdırıldıqda *Fövqəladə Hallar Nazirliyinin* onu vermiş müfəttişliyinə qaytarılmalıdır.

4. Nəqliyyat vasitəsinin (avtomobilin, qoşqunun, yarımqoşqunun) markası və modeli

5. Nəqliyyat vasitəsinin tipi: bağlı, açıq, sisternli, qoşqulu, qoşqusuz, yarımqoşqulu bağlı, açıq (lazım olanının altından xətt çəkməli) _____

6. Nəqliyyat vasitəsinin (avtomobilin, qoşqunun, yarımqoşqunun) dövlət nömrə nişanı

7. Avtonəqliyyat müəssisəsinin və ya sənaye müəssisəsinin avtonəqliyyat təsərrüfatının adı, ünvanı _____

8. Nəqliyyat vasitəsinə « ___ » _____ 200 ___ ildə (DYP tərəfindən) baxış keçirilib və təhlükəli yükün _____ daşınmasına buraxılır.

(adı və sinfi göstərilir)

_____ *Fövqəladə Hallar Nazirliyinin* Təhlükəli yüklərin daşınmasına nəzarət müfəttişliyinin rəisi _____

(soyadı, adı, möhür, imza)

« ___ » _____ 200 ___ il

9. Şəhadətnamənin etibarlılıq müddəti « ___ » _____ 200 ___ ilədək uzadılmışdır.

_____ *Fövqəladə Hallar Nazirliyinin* Təhlükəli yüklərin daşınmasına nəzarət müfəttişliyinin rəisi _____

(soyadı, adı, möhür, imza)

10. Şəhadətnamənin etibarlılıq müddəti « ___ » _____ 200 ___ ilədək uzadılmışdır.

_____ *Fövqəladə Hallar Nazirliyinin* Təhlükəli yüklərin daşınmasına nəzarət müfəttişliyinin rəisi _____

(soyadı, adı, möhür, imza)

« ___ » _____ 200 ___ il

*Təhlükəli yüklərin
avtomobil nəqliyyatı
ilə*

**Təhlükəli yükün daşınma marşrutunun
təsdiq edilməsi üçün avtonəqliyyat müəssisələri
tərəfindən
Fövqəladə Hallar Nazirliyi və
Dövlət Yol Polisinə göndərilən məlumatların
Siyahısı**

1. Təhlükəli yükün texniki adı;
2. Təhlükəli yükün sinfi, sinifaltı;
3. Alışma və partlama xüsusiyyətləri. Canlı orqanizm üçün təhlükəliliyi;
4. Təcili tədbirlər kodu. BMT siyahısı üzrə qeydiyyat nömrəsi;
5. Daşınma müddəti «__»_____200__ildən «__»_____200__ilədək;
6. Bir nəqliyyat vasitəsində daşınacaq yükün çəkisi, təhlükəli yükləri eyni vaxtda daşıyan nəqliyyat vasitələrinin sayı;
7. Marşrutun başlanğıcındakı, sonundakı və onların arasındakı yaşayış məntəqələri;
8. Hərəkətin icazə verilmiş son sürət həddi;
9. Mühafizə və ehtiyat avtomaşınları;
10. Çətin yol şəraitində və ya sutkanın gecə vaxtı hərəkət (icazə verilir, icazə verilmir);
11. Nəzərdə tutulan dayanma, gözləmə və yanacaq doldurma yerləri.

**Təhlükəli yükün Dövlət Yol Polisi və
Fövqəladə Hallar Nazirliyinin
təhlükəli yüklərin daşınmasına
nəzarət müfəttişliyi tərəfindən təsdiq edilən
daşınma marşrutunda göstərilən məlumatların
Siyahısı**

1. Təhlükəli yükləri daşıyan nəqliyyat vasitəsinin hərəkətinə icazə verilən yaşayış məntəqələrinin, küçələrin adı;

2. Təhlükəli yükü daşıyan nəqliyyat vasitələrinin hərəkətinə icazə verilən yaşayış məntəqələrindən kənar yolların adı;
3. Hərəkət sürətinin məhdudlaşdırılması;
4. Dayanma və gözləmə üzrə məhdudiyyətlər;
5. Hərəkətin digər şərtləri;
6. Daşınma marşrutunun qüvvədə olma müddəti.

*Təhlükəli yüklərin
avtomobil nəqliyyatı
ilə
daşınması
Qaydalarına
7 nömrəli əlavə*

Sürücünün təhlükəli yükün daşınmasına buraxılması haqqında Şəhadətnamə

Verilir nəqliyyat vasitəsinin sürücüsü _____

(soyadı, adı, atasının adı)

ondan ötrü ki, həqiqətən o, _____

(müəyyən növ və qrup təhlükəli yükün adı)

təhlükəsiz daşınma şərtləri ilə tanış edilmiş, müvafiq hazırlıq keçmiş, təlimatlandırılmış və göstərilən yükün daşınmasına buraxılmışdır.

Hazırlıq keçib «__» _____ 200__ ildə

Təlimatlandırılıb «__» _____ 200__ ildə

Tibbi müayinədən keçib «__» _____ 200__ ildə

Şəhadətnamə «__» _____ 200__ ilədək etibarlıdır.

Avtonəqliyyat müəssisəsinin, yaxud sənaye müəssisəsinin avtonəqliyyat təsərrüfatının direktoru

(soyadı, adı, atasının adı, imza, möhür)

«__» _____ 200__ il

Təhlükə barədə xəbərdarlıq sisteminin qəza Vərəqəsi

Təhlükəli məmulatın adı _____

Digər adları (sinonimi) _____

Təhlükəli məmulatın sinfi və yarım sinfi _____

Təcili tədbirlər kodu _____

BMT siyahısı üzrə qeydiyyat №-si _____

Bir nəqliyyat vasitəsində daşınan məmulatın qabla birlikdə maksimum çəkisi və ya bir qablamanın və qabın maksimum sayı _____

Bir nəqliyyat vasitəsində məhdud miqdarda təhlükəsiz yük kimi daşınan məmulatın qabla birlikdə çəkisi və qabların sayı _____

Məmulatın partlama xüsusiyyəti _____

Məmulatın alışma xüsusiyyəti _____

Canlı orqanizmlər üçün təhlükəliliyi _____

Yanğın zamanı istifadə olunması tövsiyə edilən yanğınsöndürmə vəsaitləri _____

Fərdi mühafizə vasitələri:

nəfəs orqanları üçün _____

göz üçün _____

dəri üçün _____

İlk yardım tədbirləri:

nəfəs alma çətinləşdikdə _____

boğulduqda _____

təhlükəli məlumat gözə və ya dəriyə düşdükdə _____

udulduqda _____

Qab (bağlama) zədələndikdə və ya digər qəza hadisələri zamanı görüləcək tədbirlər

Zərərsizləşdirmə tədbirləri və vəsaitləri _____

Yol nəqliyyat hadisəsi zamanı görülən tədbirlər _____

Nəqliyyat vasitəsi xarab olduqda görülən tədbirlər _____

Daşınmaya məsul təşkilat _____

(tam adı)

Daşınmaya məsul şəxs _____

(vəzifəsi, soyadı, adı, atasının adı, imza, möhür)

« ___ » _____ 200 ___ il

*Təhlükəli yüklərin
avtomobil nəqliyyatı
ilə
daşınması
Qaydalarına
9 nömrəli əlavə*

Nəqliyyat vasitələrinə vurulan təhlükəlilik məlumat nişanı

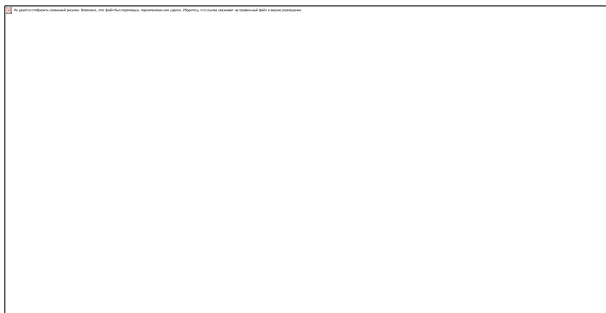

Təhlükə barədə xəbərdarlıq sisteminin məlumat Vərəqəsi

Təhlükəli yüklərin daşınması

Təhlükə barədə xəbərdarlıq sistemi

Nəqliyyat vasitələrinə nişanların vurulması

1. Sudan istifadə etməmək, quru odsöndürən maddələr tətbiq etmək
 2. Su şırnağı tətbiq etmək
 3. Toz halında yayılan su tətbiq etmək
 4. Köpük və ya xladon qarışığını tətbiq etmək
 5. Təhlükəli məmulatın axar suya və su anbarına düşməsinin qarşısını almaq
- N — nəfəs cihazının və qoruyucu əlcəyin olması zəruridir
- Ə — yalnız yangın zamanı nəfəs cihazı və qoruyucu əlcək zəruridir.
- D — tam mühafizə geyim dəstinin və nəfəs cihazının olması zəruridir
- K — əhəlinin köçürülməsi zəruridir.
- X — yangın və sızma vaxtı təcili tədbirlər kodu
- XX — müvafiq dövlət standartları üzrə təhlükəlilik nişanı
- XXX — BMT siyahısı üzrə qeydiyyat №-si
-

Beynəlxalq (BMT) standartlar üzrə təhlükə nişanları

Təhlükə nişanlarının rəngi və onlardakı yazılar

Siniflər və sinifaltılar	Cizgi	Nişanın fonu	Təhlükəli yükləri xarakterizə edən yazılar və nişanlara yazılan sinifaltıların №-si
1-ci sinif	1a	narıncı	partlayıcı
1.1-ci sinifaltı			1.1. B, D,F
1.2-ci sinifaltı			1.2. G
1.3-cü sinifaltı			1.3. G, G
1.4-cü sinifaltı (1.4S-dən başqa)		narıncı	1.4. D, G
1.5-ci sinifaltı	1v	narıncı	1.5. G
1.6-cı sinifaltı	1c		
partlayış təhlükəli	1g	narıncı	yüksək partlayış təhlükəli
2-ci sinif			alışmayan
2.1-ci sinifaltı	2	yaşıl	qaz 2.1
	2a	yaşıl	qaz konteyneri
2.2-ci sinifaltı	6a	ağ	zəhərləyici qaz 2.2.
2.3-cü sinifaltı	3	qırmızı	tezalışan qaz 2.3.
2.4-cü sinifaltı	3	qırmızı	tezalışan qaz 2.4.
	6a	ağ	zəhərləyici qaz 2.4.
3-cü sinif	3	qırmızı	tezalışan mayelər 3.1, 3.2 yaxud 3.3
4-cü sinif			
4.1-ci sinifaltı	4a	üfüqi zolaqlarla dəyişən qırmızı və ağ	alışır 4.1
4.2-ci sinifaltı	4b	yuxarı hissəsi ağ, aşağı hissəsi qırmızı	öz-özünə alışan 4.2

4.3-cü sinifaltı	4v	göy, yuxarıda qara alov	suya qarışarkən alıxan 4.3 (qara rənglə)
	4c	göy, yuxarıda ağ alov	qazın ayrılması və suya qarışarkən alıxma təhlükəsi (ağ rəngli alov)
5-ci sinif	5	sarı	oksidləşdirici 5.1, yaxud üzvi peroksid 5.2
5.1-ci sinifaltı	5a		
5.2-ci sinifaltı	5b		
6-cı sinif təhlükəlilik dərəcəsi 1 və 2	6a	ağ	zəhər 6.1, yaxud zəhər 6.2
6-cı sinif təhlükəlilik dərəcəsi 3	6b	ağ	zəhərlidir, ərzaq məhsullarından aralı saxlamalı 6.1, yaxud 6.2
7-ci sinif			
7.1-ci sinifaltı qablaşdırma dərəcəsi I	7A	ağ	radioaktiv _____ tərkibində _____ aktivliyi _____ 7.1
7.1-ci sinifaltı qablaşdırma dərəcəsi II	7B	yuxarı hissəsi ağ haşiyə ilə sarı, aşağı hissəsi ağ	radioaktiv _____ tərkibində _____ aktivliyi _____ nəqliyyat indeksi _____ 7.1
7.1-ci sinifaltı qablaşdırma dərəcəsi III	7C	yuxarı hissəsi ağ haşiyə ilə sarı, aşağı hissəsi ağ	radioaktiv _____ tərkibində _____ aktivliyi _____ nəqliyyat indeksi _____ 7.1
alternativ	7D		
8-ci sinif	8	yuxarı hissəsi ağ, aşağı hissəsi ağ haşiyə ilə qara	aşındırıcı maddələr 8.1, 8.2, yaxud 8.3 (ağ rənglə)
9-cu sinif	9	yuxarı hissəsi qara şaquli xətlərlə ağ, aşağı hissəsi ağ	daşınan zaman təhlükə yaradan, digər siniflərdə nəzərdə tutulmayan təhlükəli müxtəlif maddələr